

Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een voorlopig onteigeningsbesluit voor de onteigening voor het algemeen nut in het kader van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen en in het bijzonder voor de realisatie van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven in Beveren

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, artikel 31, gewijzigd bij het decreet van 24 februari 2017.
- het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017, artikel 6, 1°, artikel 7 en artikel 10, gewijzigd bij het decreet van 16 oktober 2020.

Vormvereiste(n)

De volgende vormvereiste is vervuld:

- De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 7 maart 2024.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

A. Aanduiding van de onteigenende instantie

De Vlaamse Regering is bevoegd om tot onteigening over te gaan overeenkomstig artikel 6, 1°, van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017.

Als bevoegde overheid voor het nemen van een projectbesluit in het kader van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen (ECA) kan de Vlaamse Regering bijgevolg ook optreden als onteigenende instantie ter realisatie van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven (afgekort: WOW) als deelproject van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen (ECA).

B. De rechtsgrond van de onteigening

De Vlaamse Regering kan vooreerst tot onteigening overgaan in de gevallen waarin ze oordeelt dat de onteigening noodzakelijk is voor de uitwerking van de infrastructuur of het beleid met betrekking tot gemeenschaps- en gewestaangelegenheden overeenkomstig artikel 7, eerste lid, van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017.

Verder en in het bijzonder kan overeenkomstig artikel 31 van het decreet Complexe Projecten van 25 april 2014 elke verwerving van onroerende goederen die vereist is voor de verwezenlijking van het voorkeursbesluit of projectbesluit, door onteigening ten algemenen nutte tot stand worden gebracht.

Uit het voorlopige onteigeningsbesluit en uit de bijlagen bij dit voorlopige onteigeningsbesluit blijkt dat de beoogde onteigening aansluit bij de gewestelijke aangelegenheden en dat ze in het bijzonder betrekking heeft op een project inzake de uitwerking van gewestelijke infrastructuur als onderdeel van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen (ECA). De **voorgenomen onteigening moet de realisatie mogelijk maken van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven in het kader van het complexe project ter realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen (ECA).**

C. Het onteigeningsdoel is voor het algemene nut

Het projectbesluit WOW wil voorzien in de aanleg van een multimodale ontsluiting (spoor-, auto- en vrachtverkeer en fiets) van in de haven tot op het hoofdnet.

De werken passen aldus in een doel van algemeen nut. Het projectbesluit WOW maakt de realisatie van een doelstelling van algemeen nut mogelijk waarbij wordt voorzien in de aanleg van een multimodale ontsluiting (spoor- auto- en vrachtverkeer en fiets) van in de haven tot op het hoofdnet vóór de realisatie van het geplande Tweede Getijdendok.

De aanleg van de WOW zorgt er ook voor dat containers die in het geplande Tweede Getijdendok behandeld worden, vlot hun weg vinden naar het hogere (spoor)wegennet. Er komt een westelijke ontsluitingsweg die loopt van aan het verkeerscomplex Deurganckdok-West tot aan het nieuw te bouwen verkeerscomplex Watermolen, ten oosten van Verrebroek-centrum. De bestaande fietsinfrastructuur wordt aangepast en uitgebreid. Ook de spoorontsluiting krijgt een opwaardering om de ambitieuze spoordoelstellingen te kunnen realiseren. Zo zal het project sterk bijdragen aan een vlot en veilig verkeer van fietsers, goederentreinen, personenwagens en vrachtwagens binnen dit deel van de haven. De ambitie is om het havenverkeer weg te houden uit de dorpskernen.

De infrastructuurwerken passen in de weginfrastructuur. Het is in het algemeen belang dat de overheid ze zelf ontwikkelt. De realisatie van dergelijke infrastructuurwerken behoort nu eenmaal tot de basistaken van de overheid. Met de onteigening wordt aldus ontegensprekelijk de noodzakelijke realisatie van een doelstelling van algemeen nut mogelijk gemaakt.

Het staat aldus onmiskenbaar vast dat het onteigeningsdoel van algemeen nut is.

D. Onteigeningsnoodzaak

(1) Noodzaak van het onteigeningsdoel

Met het voorlopige onteigeningsbesluit wordt de onteigening nagestreefd van onroerende goederen op het grondgebied van Beveren, waarbij de onteigening de realisatie van de segmenten D en E van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven als deelproject van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen mogelijk moet maken.

De noodzaak van het onteigeningsdoel is evident aanwezig.

Het onteigeningsdoel kan alleen worden bereikt met onteigening. Er bestaat redelijkerwijze geen alternatief voor het gebruik van de onteigeningsdwang.

Binnen het projectgebied moeten onroerende goederen strikt noodzakelijk worden verworven om niet alleen een integrale en geïntegreerde realisatie van het project, maar vervolgens ook een duurzaam beheer en onderhoud ervan mogelijk te maken.

Door de Vlaamse Regering werd op 15 juli 2016 een startbeslissing genomen voor het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen. Met die beslissing startte de onderzoeksfase waarin gezocht werd naar het meest aangewezen alternatief op strategisch niveau om een driedelige doelstelling te bereiken: (1) extra containerbehandelingscapaciteit creëren, (2) bijbehorende industriële/logistieke terreinen ontwikkelen op het havenplatform en (3) de aanleg van een multimodale ontsluiting op het hoofdverkeersnet.

Verschillende oplossingen werden op een geïntegreerde manier onderzocht en afgewogen op basis van dezelfde informatie en basisgegevens. Tijdens deze fase werden alle actoren die dat wilden, en het brede publiek betrokken.

Op basis van de resultaten van het geïntegreerde onderzoek werd gekozen voor een voorkeursalternatief, dat samen met de milderende maatregelen en het flankerende beleid het onderwerp vormt van het voorkeursbesluit. Het ontwerp van voorkeursbesluit werd aan een openbaar onderzoek onderworpen. De ingesproken reacties werden behandeld in een antwoordennota.

Dat resulteerde conform artikel 26 van het decreet Complexe Projecten in bijstellingen en aanvullingen en een door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld voorkeursbesluit op 31 januari 2020. Daarmee werden de locaties vastgelegd om de extra containercapaciteit te bewerkstelligen.

De **extra containerbehandelingscapaciteit** wordt gerealiseerd door:

- o de uitbreiding van de Noordzeeterminal aan de zijde van de Zandvlietsluis;
- o het realiseren van een containerterminal door demping van het Noordelijk Insteekdok;
- o het voorzien in dedicated binnenvaartligplaatsen aan de oostelijke zijde van het Doeldok;
- o het realiseren van een containerterminal aan het Waaslandkanaal ten westen van de Kieldrechtsluis;
- o de realisatie van het Tweede Getijdendok dat aantakt op het Deurganckdok.

Er wordt voorzien in **industriële/logistieke terreinen**:

- de logistieke zone (zone Drie Dokken);
- Vlake van Zwijndrecht.

De multimodale ontsluiting tot op het hoofdnet wordt gerealiseerd door te voorzien in laad- en loscapaciteit voor de binnenvaart en het spoorvervoer, de aantakking van de nieuwe containerterminals op het spoornet, en de realisatie van de westelijke ontsluiting tot aan de rotonde Watermolen.

De voorgenomen onteigening moet de derde doelstelling van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen, namelijk de multimodale ontsluiting op het hoofdnet, mogelijk maken.

Daartoe heeft de Vlaamse Regering op het Projectbesluit WOW vastgesteld.

De huidige infrastructuur die de verbinding maakt richting de Engelsesteenweg en zo naar de kerncentrale en het polderdorp Doel, omvat de Sint-Antoniusweg, Blikken en Hogendijk. De huidige weginfrastructuur voldoet niet als multimodale ontsluiting.

De WOW, met bijbehorende spoor- en fietsinfrastructuur en aanpalende buffer tussen havengebied en polder, loopt van aan het te vervolledigen complex Deurganckdok-West tot aan het nieuw te bouwen complex Watermolen, ten oosten van Verrebroek-centrum.

Het gekozen inrichtingsalternatief van de WOW voorziet in een nieuwe ontsluitingsweg ten westen van het spoor. Het betreft een infrastructuurbundel met weg-, spoor- en fietsinfrastructuur, leidingen, nutsvoorzieningen en een kwalitatieve bufferdijk tussen het havengebied en de aanpalende polder- en natuurgebieden.

Het project gaat uit van het behoud van de bestaande weg Blikken, met de nieuwe ontsluitingsweg ten westen van de bestaande spoorverbinding. De nieuwe ontsluitingsweg is alleen bestemd voor doorgaand verkeer, terwijl de bestaande weg (Blikken) uitsluitend bedoeld is voor bestemmingsverkeer.

De realisatie van het projectbesluit WOW is te vatten in vijf segmenten, namelijk:

- segment A tussen complex Watermolen en complex Hogendijk;
- segment B met het complex Hogendijk zelf;
- segment C tussen complex Hogendijk en het bestaande complex Deurganckdok-West;
- segment D tussen complex Hogendijk en Saftingen;
- segment E tussen Saftingen en de Oostlangeweg.

De beoogde verwervingen sluiten aan bij segment D tussen complex Hogendijk en Saftingen en segment E tussen Saftingen en de Oostlangeweg.

De voorgenomen herinrichting ter hoogte van de te onteigenen percelen bestaat uit de realisatie van een nieuwe verbinding tussen Blikken en de Engelsesteenweg ter hoogte van Saftingen ter vervanging van de oude verbinding via Blikken en Sint-Antoniusweg of Hogendijk.

Deze nieuw aan te leggen verbindingsweg takt met een T-aansluiting aan op de WOW net ten westen van het complex Hogendijk. Deze weg gaat onder de fiets- en voetgangersverbinding tussen de Polderheuvel en de bufferdijk rond het Tweede Getijdendok door.

Er wordt een dubbelrichtingsfietspad aangesloten langs de Dreefstraat en er wordt een gelijkgrondse fietsoversteekplaats aangelegd, zodat de fietsers ten oosten van de nieuw aan te leggen verbindingsweg terechtkomen en op die manier richting Engelsesteenweg kunnen rijden.

De nieuw aan te leggen verbindingsweg wordt opgehoogd (hetzelfde niveau als bijvoorbeeld Saftingen). Het profiel van de Engelsesteenweg is identiek aan dat van de nieuwe verbindingsweg. Aan de zuidzijde van de Engelsesteenweg wordt een dubbelrichtingsfietspad aangelegd. Dat sluit vervolgens aan op de bestaande fietsinfrastructuur op het kruispunt met de Oostlangeweg. Het lengteprofiel van de Engelsesteenweg zakt vanaf Saftingen geleidelijk aan tot het bestaande maaiveld ter hoogte van de Westlangeweg. Tussen de Westlangeweg en de Oostlangeweg ligt de Engelsesteenweg op het huidige niveau.

Om al die weginfrastructuurwerken te kunnen realiseren en nadien het onderhoud en het beheer daarvan duurzaam te kunnen blijven garanderen, is de gedwongen verwerving van de daarvoor te verwerven percelen noodzakelijk. Zonder de verwerving van die percelen in volle eigendom, zoals ze staan afgebeeld op het onteigeningsplan, kunnen de projectdoelstellingen niet gerealiseerd worden.

(2) Noodzaak van de onteigening als middel

Het onteigeningsplan (16EF/ECA_WOW_ONT_01) duidt aan welke onroerende goederen moeten worden onteigend om het projectbesluit te kunnen realiseren.

De verwerving van de te onteigenen onroerende goederen is noodzakelijk om het gekozen inrichtingsalternatief, zoals uitgewerkt in het projectbesluit WOW, mogelijk te maken. Daarbij beoogt de voorgenomen herinrichting ter hoogte van de te onteigenen percelen de realisatie en aanleg van een nieuwe verbindingsweg

tussen Blikken en de Engelsesteenweg ter hoogte van Saftingen ter vervanging van de oude verbinding via Blikken en Sint-Antoniusweg of Hogendijk.

Het onteigeningsdoel, zoals hierboven omschreven, kan alleen met onteigening worden bereikt.

Door de uit te voeren werken worden de eigendomsrechten in casu niet louter beperkt, maar worden ze vrijwel ontnomen door de volledige inlijving ervan. Na de afweging van belangen en mede door het ingrijpende karakter van de werken is het aangewezen de eigenaars onmiddellijk te vergoeden door middel van onteigening.

De verwerving van de onroerende goederen maakt aldus een noodzakelijke stap uit om de vooropgestelde werken effectief te kunnen uitvoeren en om zo ook de duurzame werking te kunnen garanderen. Dat kan bezwaarlijk in handen van de burger gegeven worden.

Er bestaat, onverminderd de mogelijkheid tot minnelijke verwerving, redelijkerwijze geen alternatief voor het gebruik van de onteigeningsdwang.

De onderhandelingen die voorafgaand aan de goedkeuring van dit voorlopige onteigeningsbesluit al zouden hebben plaatsgevonden, hebben tot op heden niet het gewenste resultaat bereikt. Het aannemen van dit voorlopige onteigeningsbesluit staat toekomstige minnelijke onderhandelingen en een minnelijke verwerving niet in de weg, maar is onder meer nodig om de onderhandelingstermijn te laten starten.

Het noodzakelijk inzetten van de onteigening als middel om deze weginfrastructuur te realiseren, blijkt verder ook uit het feit dat overeenkomstig artikel 24, §4, van het Vlaams Onteigeningsdecreet de decreetgever in een dergelijk geval uitdrukkelijk elk verzoek tot zelfrealisatie uitgesloten heeft.

Voor bepaalde infrastructuurwerken, zoals de aanleg van openbare verkeerswegen, spoorwegen, haven- en waterweginfrastructuur is het ook volgens de decreetgever in het algemeen belang noodzakelijk dat de overheid die werken zelf realiseert en ontwikkelt. De volgende zaken moeten volgens de decreetgever immers absoluut worden vermeden:

- een versnipperde eigendomsstructuur;
- een lappendeken aan verantwoordelijkheden inzake onderhoud en herstel, wat zou leiden tot een groter risico op juridische conflicten, zowel onderling als ten aanzien van derden;
- een probleem van coördinatie tussen de zelfrealisator en de aannemer die in voorkomend geval door de overheid wordt aangesteld;
- een verzwakte positie ten aanzien van de gedwongen verplaatsing van nutsleidingen;
- een gebrek aan een globale inrichting en een overkoepelend beheer en onderhoud;
- problemen op het vlak van toegankelijkheid, het beschikbaar houden ten aanzien van andere gebruikers en bijvoorbeeld het voorzien in aanvullende reglementen van wegbeheer.

De aanleg, het beheer en het onderhoud van de voormelde infrastructuurwerken behoren tot de basistaken van de overheid en vereisen een coherent en doelmatig beheer en beleid, ook op het vlak van eventuele aansprakelijkheden en verantwoordelijkheden. Van de desbetreffende weginfrastructuur moet onder alle omstandigheden veilig en doelmatig gebruik kunnen worden gemaakt. Dat kan alleen als de wegbeheerder volle eigenaar is van de weginfrastructuur en zelf kan instaan voor de realisatie ervan.

Een zo eenduidig mogelijke grondpositie kan en moet verder ook de goede uitoefening van de publieke beheerstaken waarborgen, onder meer op het vlak van onderhoud, het verlenen van vergunningen, de advisering in het kader van omgevingsvergunningen, aansprakelijkheden enzovoort.

(3) Noodzaak wat betreft het voorwerp van de onteigening

In het voorlopige onteigeningsbesluit, het onteigeningsplan en de projectnota wordt aangeduid welke onroerende goederen het voorwerp uitmaken van de onteigening en noodzakelijk in volle eigendom moeten worden verworven om de doelstelling van algemeen nut te kunnen realiseren.

De geselecteerde uitvoeringsvariant, namelijk het inrichtingsalternatief zoals omschreven in het projectbesluit WOW en zoals ook omschreven in de projectnota als bijlage bij dit voorlopige onteigeningsbesluit, is als meest positief naar voren gekomen om de onteigeningsdoelstelling zo adequaat mogelijk te kunnen realiseren en daarbij de innemingen zo beperkt mogelijk te houden.

De geselecteerde uitvoeringsvariant van het project kan ook niet worden gerealiseerd binnen het bestaande openbaar domein.

In het projectbesluit WOW dat is opgesteld in het kader van het decreet Complexe Projecten en dat is vastgesteld op basis van uitgebreide studies en onderzoek waarbij verschillende scenario's en alternatieven werden uitgewerkt en tegen elkaar werden afgewogen, blijkt de finaal geselecteerde uitvoeringsvariant, zoals nu vastgesteld in het projectbesluit WOW, als meest positief naar voren te komen om een van de doelstellingen van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen zo adequaat mogelijk te kunnen realiseren en daarbij de innemingen zo beperkt mogelijk te houden. Over de noodzaak van het voorwerp van de onteigening is dan ook geen discussie mogelijk gezien de keuze die na afweging van de verschillende alternatieven werd gemaakt.

E. Onderhandelingen en minnelijke onderhandelingstermijn

De Vlaamse regering zal als onteigenende instantie onderhandelingen voeren met al de te onteigenen partijen om te proberen een minnelijke verwerving overeen te komen.

De minnelijke onderhandelingstermijn wordt geraamd op **vier maanden**. Die termijn is redelijk om via volwaardige onderhandelingen te komen tot een minnelijke verwerving. Die termijn is ook bepaald in functie van de volgende concrete elementen van het project:

- Het gaat voornamelijk over weiland en bouwland.
- Het aantal verschillende eigenaars is beperkt.
- In de meeste gevallen moet maar een beperkt areaal van de getroffen percelen onteigend worden.

De minnelijke onderhandelingstermijn zal conform artikel 15 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 beginnen op de derde dag na de postdatum van de beveiligde zending waarmee de te onteigenen personen op de hoogte worden gebracht van de minnelijke onderhandelingstermijn.

F. Conclusie

Uit al het bovenstaande blijkt dat de onteigening noodzakelijk is en het algemeen belang dient. Het onteigeningsdoel kan niet worden gerealiseerd als niet alle innemingen in volle eigendom verworven zijn.

Het onteigeningsdoel sluit aan bij de gewestelijke aangelegenheden en bij het gewestelijke belang dat de Vlaamse Regering moet uitvoeren en beheren.

Om die redenen is de verwerving van de (nog) niet minnelijk verworven onroerende goederen noodzakelijk en is de onteigening door de Vlaamse Regering van de onroerende goederen, zoals afgebeeld op het onteigeningsplan en nader omschreven in de onteigeningstabel, uitermate nodig.

Initiatiefnemers

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme en de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken.

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. In het kader van het algemeen nut wordt de inbezitneming gevorderd van de onroerende goederen die met een gele tint zijn aangeduid op het onteigeningsplan, dat is opgenomen in bijlage 1, die bij dit besluit is gevoegd, en meer in het bijzonder de percelen die op de volgende wijze kadastraal bekend zijn:

volgnummer	capakey	gemeente en afdeling	sectie	kadasternummer
1	46006B0081/00B000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	B	81B
2	46006B0085/03_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	B	85/03
	46006B0085/03_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	B	85/03
	46006B0085/03_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	B	85/03
3	46006B0086/00H000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	B	86H
4	46006E0180/00C000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	180C
	46006E0180/00C000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	180C
5	46006E0180/00D000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	180D
6	46006E0181/00A000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	181A
7	46006E0182/00R000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	182R
8	46006E0183/00G000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	183G
9	46006E0183/00G000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	183G
10	46006E0184/00A000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	184A
11	46006E0186/00B000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	186B
12	46006E0186/00C000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	186C
13	46006E0222/00A000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	222A
14	46006E0229/00_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	229
15	46006E0230/00_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	230
16	46006E0231/00_000	Beveren 7 ^{de} AFD/ Doel	E	231

Art. 2. Conform artikel 10, §2, van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 is de projectnota opgenomen in bijlage 2, die bij dit besluit is gevoegd.

Art. 3. Het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 is van toepassing op de onteigening van de onroerende goederen, vermeld in artikel 1 van dit besluit.

Art. 4. Het voorlopig onteigeningsbesluit wordt vastgesteld.

Art. 5. Dit voorlopige onteigeningsbesluit wordt onderworpen aan een openbaar onderzoek dat georganiseerd wordt conform artikel 17 en artikel 31 tot en met 41 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017.

Art. 5. De minnelijke onderhandelingstermijn, vermeld in artikel 10, §1, 6°, van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017, bedraagt vier maanden.

Art. 6. De Vlaamse minister, bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 8 maart 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

Bijlage 1. Onteigeningsplan als vermeld in artikel 1

(...)

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een voorlopig onteigeningsbesluit voor de onteigening voor het algemeen nut in het kader van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen en in het bijzonder de realisatie van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven in Beveren.

Brussel, 8 maart 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

Bijlage 2. Projectnota als vermeld in artikel 2

(...)

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een voorlopig onteigeningsbesluit voor de onteigening voor het algemeen nut in het kader van het complexe project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen en in het bijzonder de realisatie van het projectbesluit westelijke ontsluiting Waaslandhaven in Beveren.

Brussel, 8 maart 2024

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS